

Roni Ounaslehto, Janne Rahikainen

”SE ON NIIN KUIN JÄTTIHARPPAUS MEIDÄN PERHEELLE.”

Vanhempien näkökulmia ja kehitysideoita Oulun Poikien Talon toiminnasta

”SE ON NIIN KUIN JÄTTIHARPPAUS MEIDÄN PERHEELLE.”

Vanhempien näkökulmia ja kehitysideoita Oulun Poikien Talon toiminnasta

Roni Ounaslehto, Janne Rahikainen
Opinnäytetyö
Kevät 2017
Sosiaalialan tutkinto-ohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma

Tekijä(t): Roni Ounaslehto, Janne Rahikainen

Opinnäytetyön nimi: ”Se on niin kuin jättiharppaus meidän perheelle.” Vanhempien näkökulmia ja kehitysideoita Oulun Poikien Talon toiminnasta

Työn ohjaaja: Päivi Onkalo & Pirkko Pietilä

Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: Kevät 2017

Sivumäärä: 43 + 2

Oulun Poikien Talo aloitti toimintansa syyskuussa 2013. Oulun Poikien Talon tehtävänä on tarjota turvallinen paikka 12 – 28 vuotiaalle pojille ja miehille. Toiminnan aloittamisen jälkeen Oulun Poikien talo on kerännyt palautetta sekä kehittämisideoita pääasiassa talon kävijöiltä. Kehittämisideoiden keräämisen ja arvioinnin tärkeys korostuu muun muassa jatkuvan rahoituksen turvaamisessa sekä toiminnan kehittämisessä.

Aikaisemmat opinnäytetyöt ovat keskittyneet talon toimintaan. Tässä opinnäytetyössä kuvaillaan Oulun Poikien Talon kävijöiden vanhempien näkökulmia liittyen Poikien Talon toimintaan ja tuodaan esille heidän kehitysideoitaan. Opinnäytetyön tärkeys korostuu tulosten käyttämisessä suoraan Oulun Poikien Talon toiminnan kehittämisessä ja arvioinnissa uudella tavalla.

Opinnäytetyön kohderyhmänä ovat Oulun Poikien Talon kävijöiden vanhemmat. Heidän lapsensa ovat olleet mukana Poikien Talon toiminnassa eripituisia jaksoja. Kävijät ovat käyneet Oulun Poikien Talolla puolesta vuodesta kahteen vuoteen.

Opinnäytetyö on laadullinen tutkimus, jonka aineistokeruumenetelmänä on teemahaastattelu. Haastattelut suunniteltiin tietoperustasta nousseiden teemojen pohjalta.

Tutkimukseen osallistuneet vanhemmat kokivat Oulun Poikien Talon toiminnan positiivisesti vaikuttavana, arkea tukevana toimintana, joka on ainutlaatuista Oulun alueella. Kehitysideat koskivat toiminnallisuuden korostamista, sekä erilaisten aktiviteettien lisäämistä. Tämän kaltaiset toiminnot on jo aikaisemmin koettu onnistuneiksi ja positiivisia vaikutuksia aikaansaaviksi.

Tutkimuksemme tuo esille uusia näkökulmia ja kehitysideoita Oulun Poikien Talolle. Tutkimuksen tuloksia voidaan hyödyntää poikien ja miesten kanssa tehtävässä työskentelyssä. Tulokset antavat pohjaa myös vanhempien näkökulmien huomioon ottamiseen toiminnan kehittämisessä.

Asiasanat: Poikien Talo, sosiaalinen vahvistaminen, syrjäytyminen, sukupuolisensitiivisyys,

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree Programme in Social Services

Author(s): Roni Ounaslehto, Janne Rahikainen

Title of thesis: Parents' views and development ideas on Oulu's Poikien Talo functions

Supervisors: Päivi Onkalo and Pirkko Pietilä

Term and year when the thesis was submitted: Spring 2017

Number of pages: 43 + 2

Poikien Talo – Oulu started its operations in September 2013. The mission of Poikien Talo – Oulu is to offer a safe space for boys and men of ages between 12 and 28. After starting their operations Poikien Talo – Oulu has collected feedback and development ideas mainly from the visitors of Poikien Talo – Oulu. The importance of collecting this feedback and reviewing them is highlighted for it secures continuing financing and the development of their activities.

Previous theses of Poikien Talo have focused only on the operations they offer. This thesis focuses on the effectiveness of the operations and on mapping the development ideas of the visitors' parents. The importance of this thesis is highlighted as the results are directly used in the development and review process of their operations in a new way.

The target group of this thesis is the parents of the visitors of Poikien Talo – Oulu. Their children have participated in Poikien Talo – Oulu activities for varying lengths of time. The visitors have been participating in the operations from half a year to two years.

This thesis uses qualitative approach that is based on semi-structured interviews as the data gathering method. The interviews were designed based on the themes that rose from the literature.

The parents participating in the study experienced the operations of Poikien Talo – Oulu as positively affecting, supporting everyday activities, and unique at Oulu area. The development ideas concerned highlighting the functionality of the operations and increasing the range of differing activities. These types of operations have previously been experienced as successfully and positively influencing.

This thesis offers viewpoints and development ideas for Poikien Talo – Oulu. The results of this study can be utilized in work situations involving boys and adult men. The results also give grounds for acknowledging the parents' viewpoints in developing operations.

Keywords: Poikien Talo, social empowerment, social exclusion, gender-sensitivity

Sisällys

1	JOHDANTO.....	6
2	SOSIAALINEN VAHVISTAMINEN JA SYRJÄYTYMINEN.....	9
	2.1 Syrjäytymisen vaikutuksia nuoreen ja yhteiskuntaan.....	12
	2.2 Sosiaaliset taidot	13
	2.3 Vanhempien rooli sosiaalisten taitojen opettelussa.....	15
3	SOSIAALINEN VAHVISTAMINEN SUKUPUOLISENSITIIVISELLÄ TYÖOTTEELLA	17
	3.1 Sukupuolisensitiivisyys.....	17
	3.2 Ryhmätyöskentely.....	18
	3.3 Yksilötyö.....	19
4	TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	21
	4.1 Tutkimuksen tarkoitus, tavoitteet ja tutkimuskysymykset	21
	4.2 Tutkimuksen metodologiset lähtökohdat ja tutkimusmenetelmä	22
	4.3 Tutkimukseen osallistujat ja aineiston keruu	23
	4.4 Aineiston käsittely ja analyysi.....	23
	4.5 Eettisyys ja luotettavuus.....	24
5	OULUN POIKIEN TALON TOIMINTA TALON KÄVIJÖINÄ OLEVIEN POIKIEN VANHEMPIEN NÄKÖKULMASTA.....	27
6	VANHEMPIEN KEHITTÄMISIDEOITA OULUN POIKIEN TALON TOIMINNASTA.....	31
7	JOHTOPÄÄTÖKSET.....	33
8	POHDINTA.....	37
	LÄHTEET	40
	LIITTEET	44

1 JOHDANTO

Oulun Poikien Talo on perustettu vuonna 2013 tukemaan poikien sosiaalista elämää tarjoamalla turvallisen ympäristön vapaa-ajan viettämiseen. Poikien Talon toiminta rakentuu sekä vapaamuotoisesta ajanvietosta että suunnitelluista aktiviteeteista. Koulututtuneet ohjaajat ovat alati läsnä ja he tukevat poikien osallistumista sosiaalisiin aktiviteetteihin.

Tutkimuksessa kuvaillaan Oulun Poikien Talon kävijöiden vanhempien näkökulmia sekä kehittämisideoita liittyen Oulun Poikien Talon toimintaan. Oulun Poikien Talo kehittää jatkuvasti omaa toimintaansa ja tämä tutkimus on osa tätä kehitystä. Poikien Talo kerää kävijöiltään säännöllisesti palautetta sekä ideoita toiminnan kehittämiseen. Tämä tutkimus keskittyy Poikien Talon kävijöiden vanhempien tekemiin havaintoihin ja pyrkii sitä kautta antamaan näkökulmia ja kehittämisideoita toiminnan kehittämiseen ja suunnitteluun. Vanhempien rooli poikien kasvattajina sekä mahdollisina toiminnan kehittäjinä on erityisen tärkeää ottaa huomioon.

Honkakoski, Kinnunen & Vuorijärvi (2016) tutkivat nuorten sosiaalista tuen tarvetta aiheuttava huolia. Tutkimuksessa todetaan tehdyn kyselyn perusteella, että eri hyvinvoinnin vajeet sekä koulutautumisen ja työllistymisen vaikeudet näkyvät erilaisina arjen huolina. Arjen huolet synnyttävät puolestaan tarpeen sosiaaliselle tuelle. Nuorten kokemat huolet liittyvät hyvin usein työttömyyteen ja taloudelliseen selviytymiseen. Huolet liittyvät myös sosiaaliseen kanssakäymiseen tai vuorovaikutukseen, mihin liittyy yksinäisyys, masennus ja ihmissuhdeongelmat. (Honkakoski, Kinnunen & Vuorijärvi 2016, 37–38. Viitattu 17.1.2017.)

Oulun Poikien Talo tarjoaa sosiaalipalveluita 12–28 vuotiaalle pojille ja nuorille miehille Oulussa ja sen lähialueilla. Poikien Talo on paikka, jossa pojat ja miehet kohdataan yksilöinä, ottaen kaikkien omat vahvuudet huomioon. Talo tuottaa niin yksilö-, ryhmä- kuin avointa toimintaa sekä Poikien Talon ulkopuolella esimerkiksi poikatunteja peruskouluissa. Toimintamuoto valitaan pojan tai nuoren miehen sen hetkisen elämäntilanteensa ja oman halukkuutensa mukaan. Poikien talon

toimintojen kautta nuori voi löytää itselleen mielekästä tekemistä tai löytää uusia ystäviä. (Poikien Talo Oulu. Viitattu 16.12.2015.)

Oulun Poikien Talo toteuttaa sukupuolisensitiivistä työtettä ja sen eri toimintoja ovat yksilö- ja ryhmätyöskentely. Sukupuolisensitiivisyys edistää tasa-arvoa antamalla kaikille mahdollisuuden kehittää henkilökohtaisia kykyjä ja tehdä valintoja ilman tiukkoja sukupuoliroolien asettamia vaatimuksia (Paumo 2009, 6. Viitattu 16.1.2017). Sukupuolisensitiivisellä työotteella ja eri toiminnoilla pyritään lasten ja nuorten sosiaaliseen vahvistamiseen. Työskentelyssä sukupuolisensitiivinen työote ottaa huomioon sukupuolen yhteiskunnallisen merkityksen ja se pohjautuu tietoihin perusteisiin ja valintoihin. Sukupuolisensitiivisyyden avulla voidaan esimerkiksi vähentää sukupuolirooleista aiheutuvaa jännitystä, tarkastella sukupuoleen liittyviä viestejä sekä antaa samaa sukupuolta olevan turvallisen aikuisen tukea ja roolimallia. Sukupuolisensitiivisyyden avulla voidaan myös antaa tukea eri ryhmille. Se antaa tilaa erilaisille tyttönä ja poikana olemisen kokeiluille ja paikan ottamisille. (Anttonen 2007, 18. Viitattu 15.12.2016.)

Poikien Talon yksilötoiminta on luonteeltaan keskustelevaa ja rauhallista tutustumista mielekkään tekemisen lomassa. Ryhmätoiminnot taas toteutuvat pääosin pienryhmien kautta. Ryhmät perustetaan kävijöiden ja verkostojen tarpeiden mukaisesti. Niissä otetaan huomioon ikäjakaumat sekä itse toiminta ja sen tavoite. Talon avoin toiminta on vapaata oleskelua, keskustelua tai esimerkiksi pelailua. Avointa toimintaa teemoitetaan kävijöiden toiveiden mukaisesti. Talolla voidaan myös toteuttaa toiminnallisia tutustumisia Poikien Taloon erikokoisille ryhmille. Tutustumiset voivat olla teemoitettua tekemistä tai ihan vain toimintaa esittelevää. Poikien Talo toimii myös talon ulkopuolella esimerkiksi poikatuntien muodossa eri kouluasteilla. (Poikien Talo Oulu. Viitattu 16.12.2015.)

Tämä tutkimus koostuu kahdeksasta kappaleesta. Seuraavassa kappaleessa käsitellään sosiaalista vahvistamista ja syrjäytymistä. Käsittelemme sosiaalisen vahvistamisen ja syrjäytymisen käsitteet, keskustelemme niiden merkityksestä ja esitämme kuinka käsitteet näkyvät Poikien Talon toiminnassa. Kolmannen kappaleen aiheena on sosiaalinen vahvistaminen sukupuolisensitiivisellä työotteella.

Neljäs kappale käsittelee tutkimuksen metodeja ja toteutusta, sekä arvioi sen luotettavuutta ja eettisyyttä. Viidennessä kappaleessa käsitellään poikien vanhempien näkökulmia Poikien Talon toiminnasta, sekä heidän kehitysideoitaan toiminnalle. Kuudes kappale esittää johtopäätökset, ja seitsemäs kappale pohdinnan.

2 SOSIAALINEN VAHVISTAMINEN JA SYRJÄYTYMINEN

Sosiaalisella vahvistamisella tuetaan arjen- ja elämänhallintaa sekä niiden toimivuutta ja kehittämistä. Sosiaalisella vahvistamisella tarkoitetaan monenlaista ehkäisevää työtä, kuten varhaista puuttumista, interventiota, elämän nivelvaiheiden tunnistamista ja tukemista, korjaavia toimia sekä moniammatillista työtä. (Mehtonen 2011, 13.) Sosiaalinen vahvistaminen on korvannut syrjäytymisen ehkäisytermin. Tällä muutoksella haluttiin päästä syrjäytymisen leimaavasta termistä. Sosiaalinen vahvistaminen mainitaan Nuorisolaissa (27.1.2006/72). Nuorisolaissa sosiaalisella vahvistamisella tarkoitetaan nuorille suunnattuja toimenpiteitä elämäntaitojen parantamiseksi ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Sosiaalisesti vahvistamiseksi voidaan luokitella esimerkiksi tiiviit ystäväporukat ja erilaiset kontaktit kuten puhelinkontaktit. (Myllyniemi 2015, 67–71.)

Sosiaalisella vahvistamisella tarkoitetaan arkipuheessa monen kaltaista ehkäisevää työtä. Näitä ovat esimerkiksi varhainen puuttuminen, interventiot, elämän nivelvaiheiden tunnistaminen ja korjaavat toimet sekä moniammatillinen työskentely. Sosiaalinen vahvistaminen on kokonaisvaltaista elämänhallinnan tukemista ja sen painopiste on ennaltaehkäisevässä työssä. (Lundbom & Herranen 2011, 13. Viitattu 12.1.2017.) Sosiaalista vahvistamista voi tarvita jokainen ihminen, josakin elämän vaiheessa esimerkiksi tuen, ohjauksen tai neuvonnan muodossa. Mistään mittavasta toimenpiteestä ei tarvitse olla kysymys. (Lundbom & Herranen 2011, 6. Viitattu 16.1.2017.)

Valtiontalouden tarkastusviraston toiminnantarkastuskertomuksessa (146/2007) syrjäytyminen määritellään yhdistelmänä, johon kuuluu elämänhallintaan liittyviä ongelmia, kasaantunutta huono-osaisuutta, toimeentulo-ongelmia, pitkäaikaista ja toistuvaa työttömyyttä sekä syrjäytymistä yhteiskunnallisesta osallisuudesta. Syrjäytymistä on tutkittu jo 1800-luvulta lähtien (Ek, Saari, Viinamäki, Sovio & Järvelin 2004, 16). Syrjäytymisen negatiiviset vaikutukset yksilöön ja yhteiskuntaan on siis tiedostettu jo pitkään.

Huoli nuorten syrjäytymisestä ei ole uusi asia. Suomalaisessa keskustelussa voidaan erottaa kolme syrjäytymishuolen aaltoa. Ensimmäinen aalto ilmeni 1980-luvulla, jolloin syrjäytymisen käsite liitettiin huono-osaisuuteen sekä köyhyyden tutkimiseen. Tuolloin syrjäytymisen käsite vakiintui nopeasti tutkijoiden, median sekä kansalaisten käyttöön. Toinen huolen aalto sijoittuu 1990-luvun alkuun ja se yhdistettiin laman seurauksiin. Tuolloin huomiota kohdistettiin erityisesti koulutuksen ja työelämän ulkopuolelle jääneisiin nuoriin. Kolmas, syrjäytymisen retoriikkaan nojautuva keskustelun aalto alkoi 2000-luvun ensimmäisen vuosikymmenen jälkipuolella ja tiivistyi 2010-luvun alkuvuosilla. Tänä aikana tarkoituksena on ollut paikallistaa ”syrjäytyneiden nuorten joukko”. Tällöin on puhuttu syrjäytymisestä ”lähes koko väestöä koskevana riskinä”. Erilaiset raportit ja tutkimukset ovat pyrkineet tavoittamaan syrjäytymisen määrää, muotoja sekä ilmenemistäpoja. Eri raporteissa päädyttiin keskenään samansuuntaisiin johtopäätöksiin: peruspaleluista tulee pitää kiinni ja ennaltaehkäisy on halvempaa ja tehokkaampaa kuin korjaavat toimet. (Aaltonen, Berg & Ikäheimo 2015, 9.)

Milloin henkilöstä voidaan käyttää termiä syrjäytynyt? EU:n sanaston mukaan syrjäytyminen tarkoittaa joutumista keskeisten integraatioiden ja hyvinvointia yhteiskuntaan tuottavien sosiaalisten instituutioiden ulkopuolelle (Raunio 2006, 27). Yhteiskunnallisilla instituutioilla on keskeinen merkitys yksilöille huono-osaisuutta tuottavissa prosesseissa. Yhteiskunnallisia instituutioita voidaan jo sellaisenaan pitää keskeisenä syrjäytymisen määrittäjänä. Syrjäytyminen voidaan myös nähdä itseään vahvistavana prosessina. Syrjäytyminen yhdestä integraatiota tuottavasta instituutiosta voi altistaa syrjäytymiselle myös muista instituutioista. (Raunio 2006, 26–27.)

Nuorten näkemyksiä syrjäytymisen syistä on nuorisobarometreissä tutkittu ja selvitetty jo vuodesta 1998. Syrjäytymistä ja syrjintää koskevien kysymysten mukaan ottaminen barometreissä on luontevaa, sillä syrjintää ja syrjäytymistä voi pitää käsitteellisesti sekä sisällöllisesti sukulaisilmiöinä. (Myllyniemi 2015, 49.)

Nuoret näkevät syrjintänä 2014 Nuorisobarometrin mukaan ennen kaikkea eriarvoisen kohtelun. Syrjinnän ja eriarvoisuuden nähdään monesti kulkevan käsi kädessä. Erilaista kohtelua jonkin ei-hyväksyttävän erottelun perusteella kutsutaan välittömäksi syrjinnäksi (Myllyniemi 2015, 29.) Yleisimpiä paikkoja, joissa esiintyy nuoriin kohdistuvaan syrjintää, ovat nuorten itse suosimat ympäristöt, kuten ostoskeskukset, kadut, kahvilat ja baarit. Syrjintä korostuu julkisilla paikoilla, sillä esimerkiksi kotiin verrattuna, näiden tilanteiden ja paikkojen julkisuus mahdollistaa muihin kohdistuvan syrjinnän havaitsemisen. (Myllyniemi 2015, 33.)

Nuoret, jotka kokevat kuuluvansa vähemmistöön seksuaalisen suuntautumisen takia, ovat kokeneet ja todistaneet barometrin mukaan enemmän syrjintää kuin muut saman ikäiset. Suuria eroja on koettu esimerkiksi koulussa ja työelämässä. (Myllyniemi 2015, 33–34.)

Nuorisobarometrin mukaan monet syrjintää kokevat nuoret ovat jääneet vaille apua. Apua ei saada, koska kuulemiskäytännöt eivät tavoita sitä tarvitsevia ja nuorten kuulemisvelvoitteen ja kokemuksen välille jää usein kuilu. Välittömän avun poisjääminen on yleistä, mutta vielä yleisempää on se, että syrjiviin rakenteisiin ei puututa. Harvoissa tapauksissa toimintaan on puututtu niin, että esimerkiksi erilaisia toimintakäytäntöjä tai ohjeita olisi muutettu. (Myllyniemi 2015, 46–47.)

Syrjäytymistä on vaikeaa määritellä. Käsitteellisesti syrjäytymiseen voidaan liittää ulkopuolisuus jostain, siis osallisuuden kääntopuoli. Syrjäytyminen nähdään usein ulosjäämisena sosiaalisesta elämästä, eli ihmiseltä puuttuu ystäviä. Myös sosiaalisten verkostojen puuttuminen nähdään syynä syrjäytymiselle. Verkostojen puuttumisella voidaan tarkoittaa esimerkiksi palkkatyön tai opiskelun ulkopuolelle jäämistä. Ulkopuolisuus palkkatyöstä tai opiskeluista ei monissa tapauksissa kuitenkaan tarkoita ulkopuolisuutta yhteiskunnasta. (Myllyniemi 2015, 50.)

2.1 Syrjäytymisen vaikutuksia nuoreen ja yhteiskuntaan

Syrjäytynyt nuori on riskissä jäädä työelämän ulkopuolelle valtion näin menettäen verotuloja. Työelämän ulkopuolelle jäävät henkilöt ovat todennäköisesti sosiaalietuuksien tarpeessa ja etuuksien määrän suuruus kasvaa mitä kauemmin työelämän ulkopuolella ollaan. On arvioitu, että nuoren pysyvä syrjäytyminen aiheuttaa yhteiskunnalle noin miljoonan euron kustannukset ennen kuin henkilö täyttää 60 vuotta. (Nuorten syrjäytymisen ehkäisy, Valtiotalouden tarkastusvirasto, 7-8, 2007. Viitattu 11.11.2015.)

Eriarvoistuminen lisääntyy jatkuvasti yhteiskunnassa. Hyvän elämän mahdollisuuksien tasa-arvo ei toteudu aina kaikille. Eriarvoisuudella ei tarkoiteta tässä tilanteessa mitään kosmeettista, vaan ihmisten putoamista keltasta ja syrjäytymistä. Puhuttaessa lasten ja nuorten syrjäytymisestä tuleekin miettiä, mitä syrjäytymisellä tarkoitetaan. Määritteleekö syrjäytymisen aina jokin ulkopuolinen taho ja kysyykö kukaan, mikä on lapsen tai nuoren oma käsitys tilanteesta? Julkisessa keskustelussa monesti puhutaan, jos nuorella ei ole opiskelu- tai työpaikkaa, onko hän vakavassa vaarassa syrjäytyä? Tämän kaltainen tilanne voi olla huono, mutta yleisessä keskustelussa se tuo moninaisesta ongelmasta esille vain yhden puolen. (Reivinen 2013, 9.)

Syrjäytymisellä tarkoitetaan yleisemmin prosessia, johon vaikuttavia riskitekijöitä ovat vanhemmuuden puute, poisjääminen koulutuksesta tai irrallisuus koulukulttuurista. Syrjäytymistä ajatellaan myös putoamisena työmarkkinoiden ulkopuolelle ja erilaisina elämänhallinnan ongelmina. Syrjäytyminen laajassa mitassa voidaan nähdä ulkopuolisuutena yhteiskunnan valtavrasta, instituutioista tai ihmisuhteista. (Aaltonen, Berg & Ikäheimo 2015, 9.)

Varhaisen puuttuminen on noussut 2000-luvulla hallitsevaksi lapsi- ja nuorisopolitiikan periaatteeksi. Varhaisessa puuttumisessa yksi toimintaperiaatteista on yksilön paikantaminen huolen kohteeksi sekä nopea reagointi hänen ongelmiinsa. Ideana on riskien varhainen havaitseminen ja ratkaiseminen. Ajattelutavassa nousee esille myös lasten aktiivinen osallistuminen, ei pelkästään toimenpiteiden

kohteena, vaan myös merkittävänä toimijoina. (Kallio, Stenvall, Bäcklund & Häkli 2013, 71 - 73.)

Myönteinen tunnistaminen on tärkeä osa varhaisen tuen antamista. Myönteisellä tunnistamisella tarkoitetaan lasten ja nuorten huomioon ottamista heidän arkiyhteisöissään. Syrjäytymistä ehkäistään yhteisöllisillä keinoilla, jolloin lasten ja nuorten omat roolit eri yhteisöissä tulevat esille. Tämän kaltainen toiminta tuottaa arjen osallisuuden kokemuksia, jotka taas osaltaan kiinnittävät yhteisön jäseniä toisiinsa ja eri toimintaympäristöihin. Jotta syrjäytymistä voitaisiin laajamittaisesti ehkäistä esimerkiksi myönteisen tunnistamisen keinoilla, tulisi sen toteutua lasten ja nuorten jokapäiväisessä arjessa. (Kallio, Stenvall, Bäcklund & Häkli 2013, 81.)

Varhaisen puuttumisen ja ennaltaehkäisevän työn merkitys ja tärkeys korostuvat, kun arvioidaan syrjäytymisvaarassa olevien nuorten käyttämiä terveystalvveluita sekä niiden käytöstä aiheutuvia kustannuksia. Voidaan miettiä, kuinka paljon voitaisiin säästää inhimillisen kärsimyksen vähentämisen ohella panostamalla syrjäytymistä ehkäiseviin toimenpiteisiin. (Aaltonen, Berg & Ikäheimo 2015, 10.)

2.2 Sosiaaliset taidot

Kaikki ihmiset ovat sosiaalisia, haluavat olla muiden kanssa tekemisissä ja haluavat myös kyetä vaikuttamaan toisiin ihmisiin jollain tavalla. Sosiaaliset taidot ovat tärkeä osa ihmisen elämää. Niiden avulla kykenemme ilmaisemaan sekä positiivisia että negatiivisia tunteita. Sosiaaliset taidot ovat keinoja saada muut ihmiset ymmärtämään omia mielipiteitämme - mitä tunnemme, haluamme tai tarvitsemme. Näitä taitoja tarvitaan koko ajan läpi elämän, kuten esimerkiksi työpaikan haussa ja niiden tarve korostuu muun muassa sosiaalisten suhteiden solmimisessa, viestinnässä, työn haussa ja keskustelutilanteissa. Sosiaalisten taitojen avulla saamme myös apua tarvittaessa esimerkiksi terveydenhuollosta tai kykenemme hoitamaan taloudellisia asioita sekä arkisia jokapäiväisiä asioita, kuten kaupassa käymistä. (Lappalainen, Lehtonen, Hynninen, Loimala, Mikkola, Väättäinen & Rantanen 2004, 3.)

Sosiaaliset taidot ja se, minkälainen käyttäytyminen on hyväksyttävää tai ei-hyväksyttävää, on kulttuurisidonnaista. Sosiaalisesti taitavaan käytökseen kuuluu kyky ilmaista tunteitaan ja mielipiteitään sekä ottaa huomioon kaikki vuorovaikutukseen osallistuneet sekä lisäksi se, että on omassa vuorovaikutuksessaan selkeä ja muita kunnioittava. Taitoa on myös kyky esittää toisille omia pyyntöjään sekä vastata kieltävästi toisten ihmisten kohtuuttomiin vaatimuksiin tai pyyntöihin. Sosiaaliset taidot ovat riippuvaisia yksilön taidoista ja esiintymiskyvystä. Niihin vaikuttavat erilaiset tilanteet sekä motivaatioon liittyvät affektiiviset ja kognitiiviset tekijät. Sosiaalisten taitojen ollessa puutteelliset voi yksilö kokea pettymyksen ja epäonnistumisen tunteita tavallisissa arkisissa asioissa ja sitä kautta tuntea olevansa syrjäytynyt yhteiskunnasta. (Lappalainen ym. 2004, 3.)

Kauppila (2005) esittää, että sosiaalisten taitojen heikkous voi johtua neljästä eri syystä. Listaus pohjautuu Libermanin, DeRisn ja Mueserin (1989) tekemään tutkimukseen. Ensimmäisenä he mainitsivat, että jotkut ihmiset eivät vain ole saaneet riittävästi opetusta ja/tai mallioppimista sosiaalisista taidoista. Toisena syynä todettiin joidenkin ihmisten kokemat psykologiset ongelmat, jotka estävät joidenkin sosiaalisten taitojen kehittymistä. Näitä ongelmia voivat olla esimerkiksi sosiaalinen ahdistus, masennus, yksinäisyys, alkoholismi tai skitsofrenia. Nämä kaikki vaikuttavat ihmisen sosiaalisiin suhteisiin ja näin ollen vaikuttavat sosiaalisten taitojen oppimiseen. Kolmantena syynä kerrottiin olevan elämässä vastaan tulevat traumaattiset kokemukset ja erilaiset stressiä aiheuttavat tekijät. Traumaattiset kokemukset ja stressi voivat johtaa hankaluuksiin ihmissuhteissa ja sitä kautta ihmisen sosiaaliset taidot voivat jäädä puutteellisiksi. Neljäntenä syynä mainitaan sosiaalisissa ympäristöissä tapahtuvat muutokset, mikä voi johtaa siihen, että ihmiset eivät saa vahvistusta aikaisempaan käyttäytymiseen ja uusissa tilanteissa ihmisiltä puuttuu tilaisuus harjoittaa sosiaalisia taitoja. (Kauppila 2005, 129–130.)

Kalliopuska (1996, 8) kirjoittaa, että yksilö on sosiaalisesti taitava, kun vuorovaikutus koetaan persoonallisesti myönteiseksi kaikille osapuolille. Hän mainitsee myös, että esimerkiksi aktiivinen kuuntelu, keskustelun aloittaminen, toisten tunteiden hyväksyminen sekä myötäeläminen ja -ymmärtäminen luetaan sosiaalisiksi taidoiksi. (Kalliopuska 1996, 8.)

Sosiaalisia taitoja voi oppia eri tavoilla. Esimerkiksi lapset ottavat oppia toisilta ihmisiltä jäljittelemällä heidän käyttäytymistään ja hyväksyvät kokeiltavaksi käyttäytymistavakseen sen, mikä tuntuu sopivalta ja on hyväksyttävää toisten mielestä. Mallista oppiminen ja erilaiset roolileikit ovat hyviä keinoja sosiaalisten taitojen oppimisessa. (Kalliopuska 1996, 8.) Ihmiset käyttävätkin tällöin samanlaisia keinoja kuin missä tahansa uudessa tilanteessa, josta olisi selvittävä. Näitä keinoja ovat esimerkiksi mallioppiminen tai mallintaminen. (Lappalainen ym. 2004, 3.)

2.3 Vanhempien rooli sosiaalisten taitojen opettelussa

Vanhemmilla on iso rooli ja merkitys siinä vuorovaikutuksessa, jonka pohjalle rakennetaan lapsen sosiaalinen kehitys ja myöhemmässä vaiheessa eri ihmissuhteet. Vanhempien rooli on tärkeä ensimmäisten vuosien aikana, mutta he ovat keskeisessä osassa myös myöhemmässä vaiheessa sosiaalisten taitojen opettajina. Lapsen sosiaalinen käyttäytyminen perustuu siihen pääsääntöön, jonka mukaan sallittu käyttäytyminen lisääntyy ja kielletty käyttäytyminen vähenee. Millä tavalla vanhemmat reagoivat esimerkiksi lapsen pettymyksiin tai vihanpurkauksiin, vaikuttaa ja antaa lapsen käyttäytymiselle muodon. Lapsen varhaisessa kehitysvaiheessa ja varhaisissa ihmissuhteissa luodaan käyttäytymiselle edellytykset, jotka sitten muokkautuvat seuraavan ikävaiheen ihmissuhteissa. (Keltikangas - Järvinen 2010, 178.)

Keltikangas – Järvinen (2010, 179) kirjoittaa, että eri tutkimusten mukaan tyttöjen ja poikien ohjaamisessa on todettu eroavaisuuksia sosiaaliseen kehitykseen liittyen. Erot näkyvät esimerkiksi siinä, että tytöille annetaan enemmän valmiuksia ja heitä neuvotaan enemmän kuin poikia. Tyttöjen motorista aktiivisuutta rajoitetaan herkemmin ja se suunnataan enemmän sosiaalisesti hyväksyttäviin toimintoihin, eikä tyttöjä myöskään rangaista yhtä herkästi kuin poikia. Pojat jätetään useammin selviytymään yksin erilaisista tilanteista, eivätkä he saa niin paljon ohjausta ja neuvoja. Poikia vaaditaan olemaan rohkeita ja selviytymään itse eri tilanteista. Heille myös sallitaan enemmän motorista aktiivisuutta ja levottomuutta,

mutta tietyn pisteen jälkeen heitä saatetaan rangaista. Vanhemmat lähtevät yleensä helpommin auttamaan tyttöjä selvittämään erilaisia sosiaalisia tilanteita. Tällaisten tutkimusten valossa ei ole ihmeellistä, että luokassa olevat epäsosiaaliset tai vaikeat oppilaat ovat pääasiassa poikia. (Keltikangas – Järvinen 2010, 179.)

3 SOSIAALINEN VAHVISTAMINEN SUKUPUOLISENSITIIVISELLÄ TYÖOTTEELLA

3.1 Sukupuolisensitiivisyys

Laissa miesten ja naisten välisestä tasa-arvosta määritellään, että ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Samassa laissa todetaan myös, että sukupuolten välistä tasa-arvoa tulee edistää kaikissa toiminnoissa. (Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 1329/2014. 7§.) Sukupuolisensitiivisyys edistää tasa-arvoa antamalla kaikille mahdollisuuden kehittää henkilökohtaisia kykyjä ja tehdä valintoja ilman tiukkoja sukupuoliroolien asettamia vaatimuksia. Naisten ja miesten monimuotoista käyttäytymistä, tarpeita sekä haluja arvostetaan, arvioidaan ja suositaan tasapuolisesti. (Paumo 2009, 6. Viitattu 16.1.2017.)

Sukupuolisensitiivistä työtä tehtäessä pyritään purkamaan sukupuolen mukaan kahtiajakautunutta maailmaa. Sukupuolisensitiivisessä työssä nuoria kannustetaan olemaan oma itsensä ja toimimaan tasavertaisessa vuorovaikutussuhteessa toistensa kanssa. (Hoikkala & Sell 2008, 521.)

Sukupuolisensitiivisyydellä voidaan tarkoittaa sukupuolen huomioimista kaikilla yhteiskunnan tasoilla ja eri toiminnoissa. Siihen liittyy myös kyky tunnistaa miesten ja naisten erilaisuus sekä erot eri tarpeissa. Miesten ja naisten erilaisuutta tulisi tarkastella eri konteksteissa. Ajattelutapana sukupuolisensitiivisyydessä tuodaan ilmi ja arvostetaan sukupuolen moninaisuutta. Esimerkiksi nuorten parissa työskentelevien tulisi ottaa huomioon nuorten sukupuoli ja seksuaalisuus. (Anttonen 2007, 11 – 12. Viitattu 15.12.2016.)

Yhteiskunta luo jatkuvasti malleja ja normeja, kuinka olla tyttö tai poika. Käytännössä sukupuolisensitiivisyydellä tarkoitetaan sukupuolittuneiden käytäntöjen

tunnistamista ja kyseenalaistamista sekä kannustetaan yksilöä löytämään oman näköinen tapa toteuttaa itseään. (Setlementtiliitto. Sukupuolisensitiivisyys. 2016. Viitattu 15.12.2016)

Sukupuolisensitiivisessä työskentelyssä tulisi eri työntekijöiden, organisaatioiden ja sidosryhmien pohtia ja kyseenalaistaa käsityksiä miehistä ja naisista. Miten suhtautuminen miehiin ja naisiin, tyttöihin ja poikiin näkyy käytännön toiminnassa? Erilaisia työmenetelmiä on helpompi kehittää, jos taustalla on jo tietoa, millaiset oletukset ohjaavat työskentelyä ja kehitystä. Sukupuolisensitiivisessä työskentelyssä tulisi ottaa huomioon, millä tavalla eri ilmiöt näyttäytyvät niin tytöille kuin pojille sekä millaisia ennakkoluuloja monilla on liittyen tyttöjen ja poikien luontaiseen tai soveliaaseen käytökseen. Sukupuolen moninaisuutta pitäisi huomioida jo koulu- ja esikouluasteilla. Saavatko pojat esimerkiksi kulkea hameissa tai harrastaa balettia tai haluta kampaajaksi ilman leimaantumista, ja saavatko he tarpeeksi oikeanlaista tukea itsensä toteuttamiseen? (Punnonen 2008, 521–522.)

3.2 Ryhmätyöskentely

Ryhmät luovat turvallisen vaihtoehdon sosiaaliseen vahvistamiseen ja ovat oiva vaihtoehto perinteiselle keskustelulle. Poikien Talo järjestää asiakkailleen monenlaisia ryhmiä. Ryhmien teemat vaihtelevat kokkikursseista kitaransoitto kursseihin. Kurssit järjestetään kävijöiden ja verkostojen tarpeiden mukaan. Ryhmät rakennetaan ikäjakauman, toiminnan sekä asetetun tavoitteen mukaisesti. Oulun Poikien Talo on vielä uusi paikka, joten sen ryhmät ovat olleet usein kokeiluja. Joskus ryhmät ovat jääneet vain yhteen kertaan. Suosituimmaksi ryhmäksi on osoittautunut kokkikerho. Poikien Talo järjestää ryhmiä myös yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. (Poikien Talo Oulu. Viitattu 15.12.2016)

Sosiaalisten taitojen opettelu ryhmässä on haastavaa. Ryhmää perustettaessa on tärkeä miettiä ja selvittää esimerkiksi, mitkä ovat ryhmän tavoitteet ja onko se avoin vai suljettu ryhmä. Ryhmän koon sekä ohjaajan roolin ja vastuun jakaminen pitää myös ottaa huomioon. (Lappalainen, Lehtonen, Hynninen, Loimala, Mikola, Väätäinen & Rantanen 2004, 14.) Poikien Talon ryhmät eivät tällä hetkellä

vaadi sitoutumista, jotta niihin olisi mahdollisimman helppo tulla mukaan. Jotkut ryhmät eivät ole pystyneet ylläpitämään kävijämääräänsä tasaisesti, vaan ovat kuihtuneet muutaman kerran jälkeen kasaan. Tämä on kuitenkin hyvää palautetta Poikien Talon henkilökunnalle, sillä kävijöiden poisjääminen kertoo siitä, että tekeminen ja yhteinen tavoite eivät välttämättä ole kaikkien mielestä mielekäs. Poikien Talon asiakkailta ryhmään liittyminen ja siinä hyväksytyksi tuleminen voi olla monelle sen jäsenelle ensimmäinen kerta. Tämä voi aiheuttaa ryhmän jäsenille vahvoja tunteita ja Poikien Talolla tuleekin olla hyvin tarkka suunnitelma siitä, kuinka ryhmät lopetetaan. Ryhmän lopettamiseen voi liittyä yllättävän voimakkaita tunteita. Voi myös olla, että ryhmän jäsenet eivät tiedosta surevansa ryhmän lopettamista eivätkä he halua, että ryhmä loppuu. Ryhmästä voi olla vaikeaa irtottautua. Ohjaajilla on tärkeä tehtävä siirtymävaiheessa. Heidän tulee ottaa vahva johtajan asema ryhmässä ja muistuttaa ryhmää siitä, että ryhmä tulee joskus päättymään ja kertoa, mitä sen jälkeen tapahtuu (Lähteenmäki 2007, 11. viitattu 17.12.2015.)

3.3 Yksilötyö

Poikien Talo tarjoaa yksilötyötä, jossa voi luottamuksellisesti pohtia askarruttavia kysymyksiä tai asioita yhdessä. Mieltä painavia asioita voi tulla kysymään avoimen toiminnan aikaan tai omalla erikseen varatulla yksilöajalla. Yksilötyössä alkutilanteen kartoituksen jälkeen asetetaan yhteiset tavoitteet ja pyritään siirtymään toiminnalliseen yksilötyöhön mahdollisimman pian. Yksilötyössä pyritään vaikuttamaan poikakulttuuriin ja poikakoodiin. Poikakoodilla tarkoitetaan että poikien on toteutettava tietynlaista vallitsevaa käsitystä poikana olemisesta, jotta tulevat hyväksytyksi yhteisössä. Poikakulttuurissa nuoren tulee olla valmis raivamaan oma tilansa poikien keskinäisessä valtahierarkiassa. Saadakseen tilaa, omat tarpeet ja tunteet sekä tekemisen ja olemisen tavat on mukautettava poikakoodiin sopiviksi. Väkivallan uhka, kiusaaminen ja väkivaltakokemukset ovat jatkuvasti läsnä poikien arjessa. Poikien on myös vaikea sanoittaa ja ilmaista tunteitaan, koska miesten maailma näyttäytyy edelleen kovana ja suorituskeskeisenä, eikä esimerkiksi herkkyydelle, avun pyytämiselle ja oman haavoittuvuu-

tensa esille tuomiselle ole tilaa. Vaikka pojilla tai nuorilla miehillä olisikin ystävyyssuhteita, omista asioista ja huolista on silti haastavaa puhua. Poikanormisto vaikuttaa haitallisesti poikien kasvuun, kehitykseen ja sosialisatioprosessiin. Poikakoodista kärsivät erityisesti ujut, arat, huomaamattomat ja rohkeasti persoonalliset pojat. Tämä ilmenee muun muassa yksinäisyytenä ja ulkopuolisuuden kokemuksina sekä läheisyyden kaipuuna. (99 oivallusta Poikien Talo – hankkeesta. 2014, 3. Viitattu 16.12.2015.)

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

4.1 Tutkimuksen tarkoitus, tavoitteet ja tutkimuskysymykset

Tutkimuksessa kerättiin tietoa ja materiaalia, joita voidaan käyttää hyväksi Oulun Poikien Talon toiminnan kehittämisessä. Tavoitteena on myös, että tutkimuksen tuloksia hyödynnetään Poikien Talon tulevissa raporteissa sekä toiminnan suunnittelussa.

Tutkimuksen päämääränä on kuvailla Oulun Poikien Talon kävijöiden vanhempien näkökulmia sekä kehittämisideoita liittyen Poikien Talon toimintaan. Haastatteluissa vanhemmat voivat tuoda ilmi omia näkökulmiaan talon toiminnasta sekä ehdottaa kehittämisideoita ja yhteistyötoiveita.

Opinnäytetyömme tutkimuskysymykset ovat:

1. Millaista Oulun Poikien Talon toiminta on talon kävijöinä olevien poikien vanhempien näkökulmasta?
2. Minkälaisia kehittämisideoita vanhemmilla on Oulun Poikien Talon toiminnan suhteen?

Ammatillisen kasvun ja oppimisen tavoitteena on sosiaalialan kompetenssien mukaisesti tutkimuksellinen kehittämisosaaminen. Tutkimuksessamme hyödynnämme sosiaalialan koulutuksen mukana harjoitettua reflektiivistä, tutkivaa ja kehittävää työtettä. Tavoitteenamme on oppia soveltamaan tutkimus- ja kehittämismenetelmiä eri toimintakäytäntöjen kehittämisessä. Tavoitteenamme on myös kehittää tutkimuksellista osaamista sekä taitoa tuottaa uutta tietoa. Opinnäytetyössä pyrimme myös oppimaan suunnittelemaan, tulkitsemaan sekä arvioimaan sosiaalialan kehittämishankkeita. (Oulun ammattikorkeakoulu 2015, opinto-opas. Viitattu 12.1.2017.)

4.2 Tutkimuksen metodologiset lähtökohdat ja tutkimusmenetelmä

Tutkimus on laadullinen, koska sen avulla pyrimme kuvaamaan tutkittavaa ilmiötä. Laadullisessa tutkimuksessa tavoitteena on tutkittavan ilmiön kuvaaminen, ymmärtäminen sekä tulkinnan antaminen (Kananen 2014, 18). Tutkimuksessa kuvaillaan näkökulmia ja ideoita vanhempien haastatteluista saatavien materiaalien perusteella.

Tutkimuksessa aineisto kerättiin Poikien Talon asiakkaiden vanhempien teema-haastattelujen eli puolistrukturoitujen haastattelujen kautta. Kaikissa haastatteluissa käytettiin ennakkoon luotua, teemarunkoon sopivaa haastattelupohjaa. Puolistrukturoidussa haastattelussa kysymysten muoto oli kaikille sama mutta haastateltavien vastauksia ei ollut sidottu vastausvaihtoehtoihin, vaan haastateltavat pystyivät vastaamaan kysymyksiin omin sanoin (Hirsjärvi & Hurme 2004, 47).

Haastattelun apuna käytimme teemarunkoa (Liite 1). Teemarungon pääteema on sukupuolisensitiivisyys ja sen alateemoja ovat poikakoodi/poikakulttuuri, aikuisen rooli, yksilötyö, ryhmätyö, sosiaaliset taidot ja henkilökohtaiset taidot. Teemat valittiin Poikien Talon toiminnan kautta tärkeiksi nousseista aiheista.

Teemahaastatteluiden tarkoituksena oli, että haastattelut etenisivät tietynlaisten teemojen piirissä. Tämä antoi haastattelijalle ja haastateltavalle tilaa keskustelussa ja tuo tutkittavien äänen kuuluviin. Teemahaastatteluissa oli tärkeää ottaa huomioon, että ihmisten tulkinnot asioista ovat erilaisia ja heidän asioille antamat merkitykset ovat tärkeitä ja keskeisiä. Tärkeää oli myös huomata, että merkitykset syntyvät keskinäisessä vuorovaikutuksessa. (Hirsjärvi & Hurme 2004, 48.)

Teemahaastattelu on yksi yleisimmin käytettävistä tutkimushaastattelun muodoista. Teemahaastattelussa tutkittavasta asiasta poimitaan keskeiset aiheet ja teemat, joita tutkimushaastattelussa olisi välttämätöntä käsitellä tutkimuskysymykseen vastaamiseksi. Tavoitteena on, että kaikista teemoista vastaaja voi antaa omanlaisen kuvauksen ja että eri teemat käsitellään vastaajan kannalta luontevassa järjestyksessä. (Vilkka 2015, 124.)

4.3 Tutkimukseen osallistujat ja aineiston keruu

Tutkimukseen osallistui Oulun Poikien Talon kävijöiden vanhempia ja yhteensä haastatteluihin osallistui viisi vanhempaa. Heidän sukupuolella tai iällä ei ollut merkitystä. Haastattelut oli mahdollista suorittaa yksilö- tai parihaastatteluna. Haastateltaviin saatiin yhteys Poikien Talon kautta. Haastateltavat valitaan yleensä sen perusteella, että he kuuluvat tiettyyn ryhmään (Hirsjärvi & Hurme 2008, 83). Haastateltavat valikoituivat heidän halukkuutensa sekä aktiivisuutensa mukaan ja heihin oltiin yhteydessä puhelimitse.

Haastattelut suoritettiin Poikien Talolla, tai vaihtoehtoisesti haastateltavalle sopivassa paikassa, esimerkiksi heidän kotonaan. Nämä sovittiin yksilöllisesti jokaisen henkilön kanssa. Haastattelut suoritettiin kasvotusten keittiön pöydän ääressä tai olohuoneessa. Haastatteluiden sujumuuden edistämiseksi olimme etukäteen testanneet nauhurin toimivuuden ja harjoitelleet sen käyttöä. Toisella meistä oli vastuu äänittämisestä ja molemmilla oli vastuu kysymysten esittämisestä. Haastattelut kestivät keskimäärin 30 – 40 minuuttia. Yksi neljästä haastattelusta tehtiin parihaastatteluna ja loput yksilöhaastatteluina. Haastateltaville kerrottiin aluksi mitä tutkimus koskee sekä sovittiin haastattelun nauhoittamisesta. Nauhoittamalla haastattelu saadaan se sujumaan nopeasti ja katkoitta (Hirsjärvi & Hurme 2008, 92).

4.4 Aineiston käsittely ja analyysi

Teemahaastatteluilla kerätty aineisto on yleensä runsas. Yleisesti mitä syvempi dialogi on, sitä rikkaampi on talteen kerätty aineisto. Aineiston kerääminen on usein aikaa vievää ja haastavaa. Yleinen ohje on, että aineiston käsittely ja analysointi on aloitettava mahdollisimman pian aineistonkeruun jälkeen. (Hirsjärvi & Hurme 1995, 108.) Tutkimuksessa ensimmäinen vaihe haastatteluiden jälkeen on niiden kirjoittaminen puhtaaksi, eli litterointi (Eskola & Vastamäki 2010, 42).

Tässä tutkimuksessa haastatteluista saatu aineisto litteroitiin huolellisesti ja se luettiin moneen kertaan. Sen jälkeen aineisto teemoitettiin. Teemoittelulla tarkoitetaan aineiston jakamista eri teemojen alle. Teemat valitaan niin, että ne kantavat mahdollisimman hyvin koko tutkittavan asian (Kananen 2010, 55). Aineisto järjestettiin siten, että eri teemojen alle tulivat teksteistä ne kohdat, joissa puhuttiin samoista asioista. Keskeisiä teemoja muodostetaan useimmiten aineistolähtöisesti etsimällä tekstimassasta sen eri vastauksia ja kirjoitelmia. (Saaranen – Kauppinen & Puusniekka 2006. Viitattu 15.12.2016.)

Teemoittelulla pyritään löytämään tekstistä merkitykselliset asiat. Teemat liittyvät tekstin sisältöön, eivätkä niinkään yksittäisiin kohtiin. Tutkija voi lähteä teemoittamaan aineistoa myös omien kysymystensä kautta. Silloin tärkeään rooliin nousevat haastateltavat ja se, mitä he puhuvat kunkin teeman kohdalla. Tekstiä on tärkeä käydä läpi useampaan kertaan ja etsiä sellaisia asioita, jotka ovat ristiriidassa eri tulkintojen kanssa. (Moilanen & Rähä 2010, 55.)

Analysoimme haastattelut aineistolähtöisesti. Litteroitua aineistoa kertyi 11 sivua. Aineisto luettiin läpi moneen kertaan ja etsimme teksteistä toistuvia teemoja ja yhteneväisyyksiä. Kun aineisto oli käyty läpi useaan kertaan, järjestimme sen kuuden eri teeman alle. Uusiksi teemoiksi muodostuivat: kaverisuhteet, sosiaaliset taidot, yksilöllisyys, poikakoodi, ammattilaisen ohjaus, sekä henkilökohtaiset taidot.

4.5 Eettisyys ja luotettavuus

Tutkimuksen onnistumisen kannalta on tärkeää, että haastateltavat pystyvät luottamaan tutkijoihin. Luottamus kuuluu niihin asioihin, joiden palauttaminen voi olla hankalaa (Heinimäki 2012, 176). Sosiaalityön tutkimuksen periaatteena on, että eettisesti kestävä tutkimus ei ainoastaan välttä vahingon aiheuttamista, vaan sen tarkoituksena on pyrkiä olemaan hyödyllistä ja rakentavaa tutkimukseen osallistuville ihmisille (Pehkonen & Väänänen – Fomin 2011, 238).

Tutkimuksen haastattelutilanteessa tulee ottaa huomioon, mitä itse haastattelutilanne voi tuottaa haastateltavalle. Tilanne voi aiheuttaa esimerkiksi stressiä tai muutoksia minäkuvassa, mikä taas voi vaikuttaa haastattelun laatuun. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 20.)

Eettiset kysymykset vaihtelevat tutkimuksen eri vaiheiden mukaan. Aluksi on pohdittava tutkimuksen tarkoitusta ja sitä, miten se parantaa tutkittavana olevaa inhimillistä tilannetta. Tutkimuksen suunnitelmassa haetaan tutkimukseen osallistuvien henkilöiden suostumusta sekä taataan luottamuksellisuus ja pohditaan tutkimuksesta aiheutuvia seurauksia kohdehenkilöille. Itse haastattelutilanteessa haastateltavien antamien tietojen luottamuksellisuus kysytään ja otetaan selville, mitä haastattelutilanne voi aiheuttaa haastateltaville. Haastatteluiden jälkeisessä litteroinnissa tai purkamisessa on mietittävä, miten kirjallinen litterointi noudattaa haastateltavien suullisia lausumia. Analyysiä tehtäessä on harkittava, kuinka syvällisesti ja kriittisesti haastatteluita analysoidaan ja onko kohdehenkilöllä mahdollisuutta sanoa, kuinka heidän lauseitaan on tulkittu. Analyysin jälkeen tutkijoiden velvollisuus on huolehtia siitä, että teksti on mahdollisimman varmaa ja todennettua. Viimeisenä tulee ottaa huomioon, mitä seurauksia tutkimuksen julkaisemisesta voi olla niin haastateltaville kuin myös heitä koskeville ryhmille tai instituutioille. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 20.)

Tutkimuksessa tulee noudattaa hyvän etiikan periaatteita. Alusta asti kaikille tutkimukseen liittyville henkilöille oli selvää, mitä tutkimme ja mikä tutkimuksen aihe on. Haastatteluihin osallistuneet vanhemmat olivat tietoisia haastatteluiden vapaaehtoisuudesta, sekä siitä, mitä julkaisemme tutkimuksessa (Hirsjärvi & Hurme 2008, 20). Lisäksi pidimme eri tahot tietoisena tutkimuksen etenemisestä sekä sen eri työvaiheista. Näitä tahoja olivat nuorten vanhemmat, Oulun ammattikorkeakoulu sekä Oulun Poikien Talo. Näin loimme luottamuksellisen suhteen meidän, toimeksiantajan sekä haastateltavien välille. Ilmoitimme Poikien Talolle sekä haastateltaville työn etenemisestä olemalla heihin yhteydessä sähköpostitse tai puhelimitse.

Kiinnitimme huomiota haastatteluiden nauhoittamiseen. Pyrimme siihen, että nauhoitus tulee olemaan mahdollisimman laadukasta, jolloin myös litterointi on

luotettavaa. Huolehdimme myös, että nauhoitusvälineet ovat kunnossa. Haastattelun aikana tarkastimme välillä nauhoituksen toimivuuden. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 185.)

Laadullisen tutkimuksen luotettavuuden kriteeri on tutkija itse sekä hänen rehellisyytensä, koska tutkimuksessa arvioinnin kohteena ovat tutkijan tekemät valinnat, teot ja ratkaisut. Laadullisessa tutkimuksessa luotettavuuden arviointia tulee tehdä jatkuvasti suhteessa teoriaan, analyysitapaan, tutkimusaineistoon, tutkimiseen, tulkintaan, tuloksiin ja johtopäätöksiin. Tutkijan tulee myös arvioida omien ratkaisujensa toimivuutta ja tarkoituksenmukaisuutta tutkimuksen tavoitteiden kannalta. (Vilkkä 2015. 196–197.) Tutkijoina tunnistamme tutkimuksen tilaajan, Oulun Poikien Talon, nykyisen tilanteen. Toimimme puolueettomasti tilanteesta riippumatta.

Tutkimuksen luotettavuutta voidaan lisätä monilla eri keinoilla. Dokumentaatio on tärkeää ja tuo työlle lisää uskottavuutta. Tutkijan kannattaa kirjoittaa muistiin kaikki asiat, jotka liittyvät tutkimukseen. Kun valitaan tutkimuksen tiedonkeruun analyysi- ja tulkintamenetelmiä, kirjataan eri valintojen syyt ja perustelut. Tällä tarkoitetaan osittain myös sitä, että tutkija perehtyy etukäteen menetelmiin, jotta tiedetään niiden soveltavuus eri tutkimusmenetelmiin. (Kananen 2010. 69.)

Lähdeviitteiden osalta noudatimme erityistä tarkkuutta. Tutkimuksessa ei käytetty puutteellisia viittauksia aikaisempiin tutkimuksiin, jolla estettiin harhaanjohtava raportointi (Tuomi & Sarajärvi 2009, 132). Tarkistimme viitteiden luotettavuuden etenkin internet-lähteiden osalta, jotka ovat tunnettuja niiden epävarmuudestaan. Otimme tämän huomioon etsiessämme tietoa ja pyrimme varmistamaan niiden oikeellisuuden. Tekstilainauksissa otimme huomioon oikeaoppiset merkitsemistavat, jotta niitä ei voi sekoittaa meidän omaan pohdintaamme. Olemme tietoisia, että toisten tekstiä ei saa plagioida.

5 OULUN POIKIEN TALON TOIMINTA TALON KÄVIJÖINÄ OLEVIEN POIKIEN VANHEMPIEN NÄKÖKULMASTA

Haastatteluista kerättyjen tietojen perusteella yksi esille nousseita teemoista oli vanhempien näkemys siitä, että heidän pojallaan on pieni tai suppea kaveripiiri sekä vähäinen määrä ystäviä. Kaikilta pojilta ystäviä löytyi kuitenkin muutamia. Osa ystävistä oli tullut Poikien Talon toiminnan kautta. Voidaan päätellä, että kavereiden vähäinen määrä ei välttämättä ole huono asia. Haastatteluihin osallistuneiden vanhempien näkökulmasta kaikilla pojilla oli hankaluuksia kaverisuhteiden luomisessa. Tästä voidaan päätellä, että tavoitteena ei välttämättä ole perinteinen ystävyysuhde eikä suuret kaveripiirit, vaan kontakti samanhenkiseen kaveriin kerran viikossa voi olla riittävää.

Et kyllä täältä on tullu ihan selkeästi niinku pari semmosta, niinku tossa sanoin ki että on käyny meillä ja...Mut sit taas niinkun, jos aatellaan kaveruutta niin kaveruuttaki on montaa eri sorttia. (Haastattelu 1)

Et hän oli niinkö sitä ki keskustellu, että kaveri voi olla vaikka tavataan kerran kuukauessa. Et sitä kautta nyt voidaan tämä Poikien Talon yks kaveri laskea kaveriksi. Koska ihan niinku tommosissa perusasioissa...ja se, että hän ei kaipaa semmosta määrää, mitä meillä normaalisti pyörii. (Haastattelu 1)

Sosiaalisista taidoista puhuttaessa esille nousevia teemoja olivat sosiaalisten taitojen hankaluudet sekä kavereiden saaminen ja kaverisuhteiden luominen. Haastateltavat totesivat Poikien Talon olevan turvallinen paikka heidän lapsilleen sosiaalisten taitojen opettelussa. Vanhemmat kertoivat, että samanhenkiset pojat Poikien Talolla mahdollistivat matalan kynnyksen harjoittaa ja kehittää sosiaalisia taitoja. He vertasivat talon toimintaa koulumaailmaan, jossa erilaisuutta ei välttämättä ymmärretä kaveri- tai sosiaalisissa suhteissa.

No sehän on se kaveripula. Kun on tämmöinen erityislapsi, niin siellä koulussa meinaa olla vaikeita ne kaverisuhteet, niin sitä kautta lähtettiin hakkeen. Niin ja vertaistukeahan siitä tulee myös, kun on näitä erilaisia oppijoita muitakin. (Haastattelu 2)

Poikien Talolla pojat otetaan vastaan omana itsenään ja poikien yksilölliset tarpeet otetaan huomioon toiminnassa. Vanhemmat painottivat pienten ryhmäkokojen merkitystä, sillä suuret ryhmäkoot esimerkiksi koulussa voivat tuntua ahdistavilta. Ryhmätoiminnot nousivat esille ja vanhemmilla oli eniten tietoa ryhmistä verrattuna Poikien Talon muihin toimintoihin. Vanhemmat kokivat, että ryhmätoimintojen kautta pojilla on ollut helpompi tulla mukaan Poikien Talon toimintaan. He näkivät hyvänä asiana sen, että ryhmässä voi toimia omien kykyjensä mukaan ja voi esimerkiksi olla osallistumatta toimintaan, jos siltä tuntuu.

No ainakin näin pojan perusteella, nii sinne on älyttömän helppo mennä, vaikka jännittää kaikkia sosiaalisia tilanteita ja kontakteja ja isoja ryhmiä. Varmasti ihan loistava paikka, kun uskalsi sinne mennä. (Haastattelu 2)

Kysyttäessä näkökulmaa siihen, että Poikien Talolla on kävijöinä ainoastaan poikia, ei kukaan vanhemmista kokenut sitä huonoksi asiaksi. Ehdotettiin, että pojat voisivat olla tekemisissä myös Oulun Tyttöjen Talon kanssa. Toisaalta pojat ovat päivittäin tekemisissä tyttöjen kanssa esimerkiksi koulussa sekä vapaa-ajalla, joten on hyvä olla olemassa paikka, jossa pojat saavat olla ainoastaan keskenään. Vanhemmat pohtivat tyttöjen vaikutusta poikien käyttäytymiseen eri toiminnoissa tai ryhmissä ja totesivat Poikien Talon olevan hyvä paikka rauhoittumiselle, jota tyttöjen läsnäolo voisi häiritä. Tyttöjen läsnäolo poikien keskuudessa voisi tuoda levottomuutta ja näyttämisen tarvetta.

No se on hyvä, että oli joku poikien paikka, mutta nyt mietin, kun tää murkuikä on, niin vois olla teineille tämmönen, että alkaa jo ne tytöt kiinnostaa ja on tyttöjen talolla vastaavaa toimintaa, että mää johonkin taisin jo ehdottaakin, että voisivatko he käydä tyttöjen luona. (Haastattelu 2)

Siinä vois tulla niin tuota tuosa iässä sitte sitä hälinää siinä ja näyttämistä sitte, jos siinä ois tyttäriä. Niin ne varmaan ne tytöt siellä koulussa riittää, että ja vapaa-ajalla mitä on että on semmonen rauhottumisen paikka senki suhteen että. (Haastattelu 4)

Keskusteltaessa Poikien Talon toiminnan erityisyydestä haastattelussa keskusteltiin myös miesohjaajien roolista talolla ja siitä, miten vanhemmat sen kokevat. Vanhemmat toivat esille Poikien Talon ohjaajien aktiivisuuden sekä kokivat ohjaajien työn positiivisena. He pitivät myös tärkeänä sitä, että ohjaajat talolla ovat helposti lähestyttäviä.

No mitä nyt on juteltu, niin en mä ossa mittään sanoa huonoa näistä. Pelkkää positiivista ainakin nuin asenteessa ja pojat on aktiivisia tekemään sitä. (Haastattelu 4)

Vanhemmat kokivat hyväksi vaihteluksi sen, että Poikien Talolla on ainoastaan miesohjaajia. Haastateltavat kertoivat, että heidän poikiensa kanssa työskennelleet ammattilaiset ovat pääsääntöisesti olleet naisia. Esille nousi myös positiivinen näkemys miesohjaajien toiminnasta yhden pojan osalta, sillä poika on aiemmin suosinut naispuolisia työntekijöitä. Haastatteluissa keskusteltiin myös koulu maailmasta, jossa lasten ja nuorten kanssa työskentelee paljon naispuolisia työntekijöitä. Vanhemman näkemys oli, että hänen poikansa tulee toimeen paremmin miesten kanssa, sillä kommunikointi on luontevampaa.

No ei se, se on hyvä. Että kun ajattelee koulumaailmaa ja kaikkia, niin siellä on enemmän tehää naisten kanssa ja Ville (nimi muutettu) on tykännyt enemmän aina tehdä poikien kanssa. Jotenki se kommunikointi on helpompaa. (Haastattelu 4)

Haastatteluissa kysyttiin vanhemmilta näkemystä myös poikien henkilökohtaisten taitojen kehittymisestä. Henkilökohtaisilla taidoilla tässä tilanteessa tarkoitettiin arkisia asioita, kuten ruoanlaittoa, siivoamista tai esimerkiksi kaupungilla kulkeamista. Vanhemmat toivat esille Poikien Talon kokkipojat-ryhmän ja totesivat sen olleen hyvä ryhmä arjen taitojen opettelulle. Ryhmä koettiin toimivaksi, sillä siinä

samalla opeteltiin ruoanlaittamista, mutta myös olemaan osa ryhmää ja toimimaan muiden kanssa. Kokkipojat-ryhmä oli myös toiminut monelle pojalle hyvänä tutustumisena Poikien Talon toimintaan, ja poika oli sitä kautta saanut rohkeutta osallistua myös muihin toimintoihin.

Outo paikka ja outoja ihmisiä ja sillälailia, mutta homma lähti mun mielestä ainaki, mitä kuulin niin ihan hyvin liikkeelle sitten. Justiin sen kokkipoikien ansiosta. (Haastattelu 4)

No sehän alotti siinä muistaakseni just, ku sä mainittit sen kokkipojat ja sehän on ollu Heikille (nimi muutettu) tietenkin nuorelle kasvavalle miehelle mieluinen homma, ko saa syyä siinä samalla. (Haastattelu 3)

Henkilökohtaisista taidoista keskusteltaessa esille nousi myös poikien kyky käyttää kaupungin joukkoliikennettä. Poikien taidot myös tällä saralla olivat kehittyneet, sillä Poikien Talolle on täytynyt kulkea bussilla. Vastauksista poimittiin se, että jopa pieniltä tuntuvat asiat voivat olla iso harppaus perheelle sekä pojalle itselleen. Onnistumiset tuottavat itseluottamusta, mikä taas mahdollistaa uusien asioiden kokeilun ja kokemisen.

...jotenki poikientalo motivoi siihen, että nytten käy itsenäisesti, ossaa mennä bussipysäkille ja jäädä oikealla pysäkillä pois ja uskaltaa lähteä. Se on niin kuin jättiharppaus meidän perheelle. (Haastattelu 4)

6 VANHEMPIEN KEHITTÄMISIDEOITA OULUN POIKIEN TALON TOIMINNASTA

Keskustellessa kehittämisideoista Oulun Poikien Talon suhteen esille nousi ideoita, joilla talon toimintaa voitaisiin viedä eteenpäin. Vanhemmilla oli aikaisempaa kokemusta kaveritoiminnasta eri toimijan kautta. Kaveritoiminnassa pojalle löydettiin ystävä, jonka kanssa oli mahdollista tavata ja viettää yhteistä aikaa. Näkemys oli, että tämän kaltaista kaveritoimintaa voitaisiin soveltaa myös Poikien Talon yhteyteen. Kaveritoiminta nähtiin tarpeellisena murrosvaiheessa, kun poika ei enää mielellään lähde tekemään päivittäisiä aktiviteetteja vanhempien seurassa. Tähän vaiheeseen haluttaisiin tukea ja kaveria tekemään kyseisiä asioita yhdessä.

Tuosta tuli yks asia mieleen tuosta, että hyvin moni varmastikkin, monella saattaa olla samanlainen tausta, ku mejän Pekalla (nimi muutettu), että se kaveri asia on vähän heikohko. Niin semmonen kaveritoiminta... (Haastattelu 1)

Oulun Poikien Talo koettiin hyvänä paikkana poikien käyttöön. Vanhemmat toivat esille kuitenkin toiveen, että pojat voisivat eri toimintojen kautta olla tekemissä myös Oulun Tyttöjen Talon kanssa. Tyttöjen kanssa yhteinen tekeminen voisi tuoda uutta vaihtelua Poikien Talon toimintaan. Toisaalta pohdittiin sitä, että tyttöjen liittyminen toimintaan voisi sekoittaa toimivaa konseptia. Esille nousi myös ehdotus laajentaa toimintaa maahanmuuttajien kanssa.

Hyvänä juttuna mää sen näen, että mitä sitä tyttöjä sinne sotkemaan hyvää konseptia. Kyllä meitä kerkeää nähdä sitten muuallakin nii ja sitte musta tuntuu, että poikien on helpompi lähestyä, ku siellä miehiä. (Haastattelu 4)

Poikien Talon viikoittaisiin toimintoihin kaivattiin enemmissä määrin vaihtuvia teemoja poikien omien mieltymysten mukaan. Ehdotuksia olivat esimerkiksi musiikkiryhmät, käsitöiden tekeminen sekä retkiin ja tapahtumiin osallistuminen. Haastateltavat kokivat poikien eri ryhmätoiminnot hyväksi, mutta nostivat ehdotuksena esille myös vanhempien oman ryhmän. Koettiin, että ryhmä olisi hyvä keino tutustua talon kävijöiden muihin vanhempiin sekä sitä kautta he voisivat jakaa kokemuksiaan ja saisivat toisistaan vertaistukea.

...semmonen vapaa keskustelu, missä ois esimerkiksi vanhempia, ketä esimerkiks täällä käy. Että mun mielestä sitä vertaistukea ei oo koskaan liikaa. (Haastattelu 1)

Sitte oli tämä, nämä pelihommat tietenki vapaa-ajanvietto ja kattoohan ne siellä joskus Kärppien pelejäki ja mitä siihen nyt on kuulunu. Pelaaminen yleensä nuoria miehiä kiinnostaa. Semmosta ajanviettoa yhdessä. Ei oo häiriötekijöitä ja minun käsittääkseni menny ihan hyvin siellä. (Haastattelu 4)

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Opinnäytetyömme ensimmäisessä tutkimuskysymyksessä pyrittiin selvittämään Oulun Poikien Talon kävijöiden vanhempien näkökulmia liittyen talon toimintaan. Tuloksista voidaan todeta, että Oulun Poikien Talo on toiminnaltaan erityinen sen vuoksi, että muita vastaavia toimijoita ei Oulun alueelta löydy. Vanhemmat korostivat, että Poikien Talo on erityisyyden huomioon ottava matalan kynnyksen paikka. Toimintaa verrattiin poikien aikaisempiin tai tällä hetkellä toimiviin toimijoihin, kuten kouluun tai harrastuksiin.

Esille nousseita teemoja olivat sosiaalisten taitojen hankaluudet sekä poikien kaveri- ja ystäväkaverien vähäinen määrä. Tuloksista käy ilmi, että talon kävijät ovat solmineet kaverisuhteita toiminnan kautta. Poikien Talo ottaa jokaisen kävijän mukaan yksilöllisesti sekä tarjoaa vertaistukea ja saman henkisyttä talon kävijöiden kesken. Oulun Poikien Talo mahdollistaa sen, että pojat pääsevät osaksi yhteisöä. Ryhmässä toimiminen vähentää sosiaalista yksinäisyyttä, joka on ulkopuolisuutta kaveripiireistä, vertaisryhmistä ja erilaisista porukoista. Sosiaalista yksinäisyyttä on jäädä ilman sellaista seuraa, jonka kanssa voi viettää aikaa, kasvaa ja kehittyä. Suhteet verkostoissa voivat olla pinnallisia, mutta silti ne voivat suojata negatiivisilta vaikutuksilta sekä ennaltaehkäistä yksinäisyyden pidempiaikaisilta vaikutuksilta. (Junttila 2015, 34.)

Tuloksista voidaan todeta, että Poikien Talon ryhmätoiminnot ovat toimineet hyvänä keinona pojille päästä sisään talon toimintaan. Ryhmätoiminnot koettiin toimiviksi, koska ryhmäkoot olivat sopivan kokoisia ja toiminnassa otettiin huomioon poikien omat yksilölliset vahvuudet. Haastatteluissa vanhemmat kokivat myös Poikien Talon ryhmätoimintojen olevan hyvä paikka opetella arjen taitoja sekä ryhmässä toimimista. Poikien saadessa vahvistusta yhteenkuuluvuuden tunteesta ryhmässä nuori voi helpommin kokea olevansa osa yhteisöä tai koko yhteiskuntaa, mikä taas edesauttaa tai mahdollisesti lisää hänen hyvinvointiaan (Anttila 2015, 66).

Ryhmässä toimiminen voi luoda jännittämistä sekä pelkoa epäonnistumisesta. Jotkut ihmiset jännittävät sosiaalisissa tilanteissa, koska he kuvittelevat olevansa vaarassa loukkaantua. Jännittäminen voi johtua siitä, että he vaistonomaisesti varautuvat tulevaan ja keräävät voimia säilyttääkseen eheydensä (Mattila 2014, 26). Haastatteluissa esille nousi erilaisuuden hyväksyminen eri yhteisöissä ja ryhmissä. Toiset yhteisöt koettiin enemmän suvaitsevaisiksi erilaisuuden suhteen kuin toiset. Murrosiän kynnyksellä pojat usein pyrkivätkin näyttämään sellaisilta kuin muut pojat ja käyttäytymään samalla tavalla, sillä kukaan ei halua olla erilainen (Macmillan 2006, 153).

Tuloksissa tuli esille Poikien Talon lisäksi myös muita yhteisöjä ja toimijoita, joissa pojat ovat olleet osallisina. Ryhmässä toimimista opetellaan jatkuvasti koulumaa-ilmassa, harrastusryhmissä sekä arjessa yleisesti, mutta tällöin yksilö voi jäädä ryhmässä taka-alalle. Nuoria ohjattaessa täytyy ottaa huomioon, että ryhmän toimintaan vaikuttaa ryhmän koko, fyysinen ja sosiaalinen ympäristö, sekä yhdessä vietetyn ajan kesto (Markkanen 2012, 13). Voidaan todeta, että pienemmässä ja tiiviimmässä ryhmässä yksilö saa helpommin ohjausta ja palautetta toiminnastaan pystyen tätä kautta kehittämään omaa sosiaalista käyttäytymistään ryhmän sisällä. Arka nuori, joka yleensä olisi ujo, voi silti tiettyinä hetkinä olla valmis keilemaan jotain uutta. Tällöin on tärkeää, että hän saa sopivalla tavalla tukea ja rohkaisua (Mattila 2014, 61).

Oulun Poikien Talon toimintaa ohjaavat miestyöntekijät. Vanhemmat eivät erityisesti korostaneet ohjaajien sukupuolta, vaan kokivat tärkeäksi ohjaajien helposti lähestyttävyyden ja ammattitaidon poikien ohjaamisessa. Aikuisen tuki on erityisen tärkeää, jotta ujo lapsi tai nuori selviää erilaisista tilanteista toistuvan ensireaktion yli (Keltikangas - Järvinen 2010, 43). Poikien Talolla nuorten ujous otetaan huomioon siten, että ohjaajat auttavat nuoria osallistumaan ja olemaan osa toimintaa yksilöllisesti. Ujon temperamentin ymmärtäminen tuntuu olevan eräs vaikeimpia nykykasvatuksen kysymyksiä, jopa vaikeampi kuin aggressio. (Keltikangas - Järvinen 2010, 43).

Tuloksista poimittiin esille myös näkemys siitä, miten poikien henkilökohtaiset taidot ovat kehittyneet. Vanhempien mielestä näiden taitojen kehittyminen on suureksi hyödyksi perheen arjessa. Arjen taitojen oppiminen on tuonut pojille onnistumisen tunteita sekä kohottanut heidän itsetuntoaan, mikä taas kannustaa uusien asioiden kokeiluun ja valmistaa myös epäonnistumisen tunteen käsittelyyn ja uudestaan yrittämiseen. Onkin tärkeää huomata, että on tavallista tarvita apua ja tukea selvitäkseen elämässä vastaantulevista haasteista (Häkli, Kallio & Korkiamäki 2015, 9). Ihmiset eivät jakaannu esimerkiksi diagnoosista riippuen pärjääviin, tuen tarvitsijoihin, normaaleihin tai normaalista poikkeaviin. Jokaisella ihmisellä on oikeus ja mahdollisuus hyvinvointiin ja tyydyttävään elämään tilanteesta tai taustasta riippumatta. (Häkli, Kallio & Korkiamäki 2015, 9-10.)

Oulun Poikien Talo tekee nuorten parissa omalta osaltaan ennaltaehkäisevää työtä. Se pyrkii toiminnoillaan aktivoimaan nuoria poikia ja sitä kautta kannustamaan heitä osallisuuteen myös talon ulkopuolella. Nuorten osallisuuden lisääminen arjessa voi parantaa mahdollisuuksia syrjäytymisen ehkäisemiseen (Kallio, Stenvall, Bäcklund & Häkli 2013, 71). Lasten ja nuorten arkielämän ympäristöt ovat jatkuvasti alttiina monenlaisille vaikutuksille, jotka ohjaavat lapsuusajan ja nuoruusajan yksilöllistä ja yhteisöllistä kehitystä eri suuntiin. Lapset ja nuoret ovat jatkuvasti eri konteksteissa ja ympäristöissä alttiita omaksumaan itseensä hyväksyviä ja paheksuvia asenteita. (Kallio, Stenvall, Bäcklund & Häkli 2013, 71.) Syrjäytymisen ehkäisyn kannalta onkin tärkeää, että otamme lapset ja nuoret huomioon heidän omissa ympäristöissään sekä pyrimme positiiviseen ja myönteiseen tunnistamiseen. Tutkimuksen tuloksista voidaan todeta, että haastatteluihin osallistuneiden vanhempien pojille Poikien Talo on tärkeä paikka, jossa he saavat toimia omanlaisessaan ja hyväksyvässä ympäristössä. Lisäksi Poikien Talo toimii paikkana josta saa positiivisia vaikutteita ja esimerkkejä.

Tutkimusten perusteella vanhemmat eivät nostaneet haastatteluissa esille sukupuolisensitiivisyyteen viittaavia mielipiteitä tai kysymyksiä. Sukupuolisensitiivisyys käsitetään nuorten parissa tehtävässä työssä tavoiksi toimia niin, että nuorella on mahdollisuus ja tilaa kasvaa juuri omanlaisekseen yksilöksi (Anttonen 2007, 18). Vanhemmat kuitenkin korostivat, että Poikien Talo ottaa toiminnas-

saan huomioon nuorten omat toiveet ja vahvuudet. Vanhemmat myös kokivat ohjaajien toimivan hyvänä esimerkkinä pojille. Sukupuolisensitiivisyydessä työskentelyssä pyritään siihen, että sukupuoli ei olisi este tekemiselle ja toiminnalle (Anttonen 2007, 18). Anttonen (2007, 18) kirjoittaa myös, että tärkeä osa sukupuolisensitiivistä työskentelyä on työntekijöiden antama esimerkki nuorille.

Haastatteluissa vanhemmat nostivat esille kehittämissideoina eri teemoihin liittyviä toimintoja Poikien Talolle. Vastauksista korostui monipuolisen toiminnan tekeminen. Voidaan myös todeta, että vanhemmat korostivat poikiensa olevan kykeneviä monenlaiseen tekemiseen, kunhan aika ja paikka ovat oikeat ja tuki oikeanlaista. Haastatteluissa esille nousi myös positiivinen kuva siitä, että Poikien Talolla toimintaa suunnitellaan poikien omien toiveiden mukaisesti.

Haastatteluissa keskusteltiin myös vanhempien omasta ryhmästä Poikien Talolla. Vertaistuellisesta ryhmästä voisi olla hyötyä, sillä poikien talolla käyvät pojat voivat usein jakaa samankaltaisia haasteita tai elämäntilanteita. Vanhemmat kertoivat, että voisi olla hyvä nähdä muita toiminnassa olevia vanhempia ja jakaa heidän kanssaan kokemuksia Poikien Talosta sekä poikien arjesta. Tuloksista voidaan päätellä, että vanhemmat kokivat erittäin tärkeänä sen, että ohjaajat Poikien Talolla myös aika-ajoin olivat yhteydessä vanhempiin ja kertoivat, miten pojilla talolla oli mennyt. Haastatteluissa esiin noussut näkökulma oli myös poikien kehittyminen Poikien Talolla käynnin aikana. Vanhemmat kertoivat, että Poikien Talolla käynti on tuonut pojille selkeyttä arkeen sekä talo on toiminut loistavana paikkana poikien henkiseen ja sosiaaliseen kasvuun sekä eri taitojen oppimiseen.

8 POHDINTA

Saimme aiheen opinnäytetyöllemme Oulun Poikien Talolta, joka kaipasi näkemyksiä, mielipiteitä sekä kehittämideoita toiminnastaan talon kävijöiden lisäksi heidän vanhemmiltaan. Tartuimme aiheeseen sen mielenkiintoisuuden vuoksi. Koimme, että tämän opinnäytetyön kautta pystyisimme vaikuttamaan Oulun Poikien Talon toiminnan kehittämiseen sekä jatkuvuuteen. Olemme olleet myös henkilökohtaisesti mukana Poikien Talon toiminnassa, jonka vuoksi koimme opinnäytetyön tekemisen erityisen tärkeänä ja motivoivana. Mielestämme Oulun Poikien Talon toiminta on erityislaatuista omalla kentällään ja sen toiminta on tärkeää nuorille pojille ja miehille Oulun alueella.

Opinnäytetyömme kuvaa Poikien Talon kävijöiden vanhempien näkemyksiä ja kehittämistoiveita ja tuo niitä yleiseen tietoisuuteen. Poikien Talon toiminnan kannalta on tärkeää saada palautetta toiminnasta, jotta työskentelyä voidaan kehittää eteenpäin. Tutkimus on vastannut sen tutkimuskysymyksiin. Saimme haastatteluiden avulla kerättyä vanhempien näkemyksiä ja kehittämistoiveita kattavasti. Haastatteluissa esiin nousi monia teemoja ja keskustelu oli avointa. Jokainen haastattelu onnistui hyvin ja saimme vanhemmilta runsaasti näkemyksiä talon toiminnasta. Koemme, että haastatteluista saatua tietoa voidaan tulevaisuudessa hyödyntää Poikien Talon toiminnassa ja sen suunnittelussa.

Opinnäytetyömme oppimistavoitteina oli sosiaalialan kompetenssien mukaisesti tutkimuksellinen kehittämisosaaminen. Opinnäytetyömme prosessin aikana olemme päässeet perehtymään siihen mitä tutkimuksellinen kehittämisosaaminen on, ja mitä se tarkoittaa opinnäytetyön kontekstissa. Prosessin aikana olemme käyneet keskustelua siitä, mitä asioita tutkimuksemme tuloksilla voidaan kehittää ja millainen hyöty tuloksista on opinnäytetyömme sidosryhmille. Opinnäytetyömme aikana tavoitteenamme on myös ollut oppia keräämään tutkimuksellista tietoa sekä oppia hyödyntämään tätä tietoa kehittämisosaamisessa.

Koko opinnäytetyöprosessin ajan olemme toimineet hyvien eettisten periaatteiden mukaan. Olemme reflektoineet omaa toimintaamme ja sitä kautta kehittäneet omaa eettistä osaamistamme. Luotettavuuden olemme varmistaneet huolellisesti tarkistamalla lähteiden merkinnät sekä kiinnitimme huomiota haastattelun ja litte-roinnin laatuun. Opinnäytetyön teon aikana Oulun Poikien Talon rahoitus oli katkolla eikä sen toiminnan jatkuvuudesta ollut takeita. Olemme molemmat olleet Poikien Talon toiminnassa mukana niin harjoittelijoina kuin töissäkin. Emme antaneet tämän kuitenkaan vaikuttaa tutkimuksen tuloksiin vaan toimme tulokset esille niin kuin haastateltavat ne kertoivat.

Oulun Poikien Talon pääperiaatteisiin kuuluu sukupuolisensitiivisyys. Vaikuttaa kuitenkin siltä, että terminä sukupuolisensitiivisyys on jäänyt talon kävijöille, kuin myös heidän vanhemmilleen hankalasti ymmärrettäväksi. Termi siis jää helposti alan ammattikieleksi, eikä sen tarkoitusta välttämättä tiedä, ellei ole tutustunut alan kirjallisuuteen. Haastatteluissa emme kysyneet vanhemmilta mitä mieltä he ovat sukupuolisensitiivisyydestä, vaan muotoilimme sukupuolisensitiivisyyttä koskevat kysymykset helposti ymmärrettävään muotoon. Tästä voimmekin päätellä, että Oulun Poikien Talon olisikin hyvä kertoa vanhemmille sukupuolisensitiivisestä työskentelystä ymmärrettävämmiin sekä välttäen ammattikieltä. Vaikka sukupuolisensitiivisyys ei ollut vanhemmille tuttu käsite, olivat he kuitenkin sitä mieltä, että sukupuolisensitiivisyyden periaatteet täyttyvät Oulun Poikien Talolla.

Opinnäytetyön haastattelut tehtyämme huomasimme, että jokaisen haastatteluun osallistuneen vanhemman pojat olivat osallistuneet kokkipojat ryhmään. Kokkipojat on Oulun Poikien Talon yksi suosituimmista ryhmistä jonka toiminta on todettu hyväksi ja vaikuttavaksi. Tiedostamme sen, että kokkipojien onnistuneisuus on voinut vaikuttaa vanhempien mielikuvaan koko Oulun Poikien Talon toiminnasta.

Opinnäytetyömme prosessin aikana suurimmaksi haasteeksi koitui aikataulutus. Opinnäytetyömme valmistumisen nopeuttamiseksi olisi ollut tärkeää tehdä alussa selkeät aikataulut. Kirjoittamisen ja työelämän yhdistäminen osoittautui vaikeaksi, sillä aikataulujen yhteen sovittaminen muuttui haasteellisemmaksi. Koko proses-

sin ajan opinnäytetyöllämme on ollut selkeä aihe. Haasteelliseksi osoittautui kuitenkin tutkimuskysymysten asettelu, koska emme suoraan haastatelleet Poikien Talon kävijöitä, vaan heidän vanhempiaan. Oman haasteensa toi myös tietope-
rustan kirjoittaminen yhteensopivaksi tutkimuskysymysten kanssa. Tuloksia ana-
lysoidessa etsimme teksteistä yhteneväisyyksiä ja toistuvia teemoja. Tämä toi
tuloksien analysointiin lisää haastetta, mutta kehitti meitä myös tutkimuksen teki-
jöinä.

Tutkimuksemme aikana olemme todenneet, että kyseisen aiheen osalta olisi tar-
peellista kehittää jatkotutkimuksia. Oulun Poikien Talon toiminnan kehittämisen
kannalta olisi mielestämme hyödyllistä, että talon kävijöiden sekä vanhempien
tyytyväisyyttä ja näkökulmia tuotaisiin esille säännöllisin väliajoin. Aiheellista voisi
olla toistaa tämä tutkimus uudestaan 2-3 vuoden päästä, jolloin tämän tutkimuk-
sen tuloksia voitaisiin verrata samaan kohderyhmään, tai toisaalta täysin uuteen
kohderyhmään. Tutkimuksen uusimisella voitaisiin saada lisää tietoa Poikien Ta-
lon toiminnan pitkäaikaisista vaikutuksista.

Koimme opinnäytetyön aiheen merkittävänä, koska olemme pitäneet Oulun Poi-
kien Talon toimintaa tärkeänä osana lasten ja nuorten kanssa tehtävää työsken-
telyä. Poikien Talo tekee vaikuttavaa työtä nuorten poikien ja miesten syrjäytymi-
sen ehkäisemiseksi. Opinnäytetyömme kautta saimme vahvistuksen siitä, että
Poikien Talon toiminnalla on vaikutusta kävijöidensä hyvinvointiin. Kaikki nuorten
parissa tehtävä ennaltaehkäisevä työskentely on arvokasta ja koemmekin tärke-
äksi tukea toimijoita, jotka tuottavat tämän kaltaisia palveluita.

LÄHTEET

Aaltonen, S., Berg, P. & Ikäheimo, S. 2015. Nuoret luukulla. Kolme näkökulmaa syrjäytymiseen ja nuorten asemaan palvelujärjestelmässä. Helsinki: Unigrafia.

Anttila, A. 2015. Vapaa-ajan yhteisöjen ja intressien tärkeys. Teoksessa Häkli, J., Kallio, K. P & Korkiamäki, R (toim.) Myönteinen tunnistaminen. Tampere: Juvenes

Anttonen, E. 2007. Sukupuolisensitiivisyys kansalaistoiminnassa ja nuorisotyössä. Helsinki. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Viitattu 15.12.2016, <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/38293/978-952-456-066-5.pdf?sequence=1>

Ek, E., Saari, E., Viinamäki, I., Sovio, U & Järvelin, M-R. 2004. Nuorten aikuisten työelämästä syrjäytyminen ja sosiaaliturvan käyttö. Sosiaali- ja terveysturvan tutkimuksia. Helsinki: Edita Prima Oy.

Eskola, J. & Vastamäki, J. 2010. Teemahaastattelu: Opita ja opetukset. Teoksessa Aaltola, V. & Valli, R (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin I Metodien valinta ja aineistonkeruu: Virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: PS – kustannus.

Heinimäki, J. 2012. Taskuetiikka. Helsinki: Kirjapaja.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 1995. Teemahaastattelu. Helsinki: Yliopistopaino.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2008. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.

Hirsjärvi, S., Remes, P & Sajavaara, P. 2009, Tutki ja kirjoita. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy.

Hoikkala, T. & Sell, A. 2008. Nuorisotyötä on tehtävä. Helsinki: Hakapaino Oy.

Honkakoski, A., Kinnunen, P. & Vuorijärvi, P. 2016. Oulu. Viitattu 17.1.2017. http://www.sosiaalikallega.fi/poske/julkaisut/julkaisusarja/julkaisu_41_nuor-tenaikuistensosiaalisentuentarpeet

Häkli, J., Kallio, K. P & Korkiamäki, R. 2015. Myönteinen tunnistaminen – näkökulma hyvinvoinnin edistämiseen ja syrjäytymisen ehkäisemiseen. Teoksessa Häkli, J., Kallio, K. P & Korkiamäki, R (toim.) Myönteinen tunnistaminen. Tampere: Juvenes

Junttila, N. 2015. Kavereita nolla. Lasten ja nuorten yksinäisyys. Helsinki: Tammi.

Kallio, K. P., Stenvall, E., Bäcklund, P & Häkli, J. 2013. Arjen osallisuuden tuke-
minen syrjäytymisen ehkäisemisen välineenä. Teoksessa Reivinen, J & Vähä-
kylä, L (toim.) Ketä kiinnostaa? Lasten ja nuorten hyvinvointi ja syrjäytyminen.
Helsinki: Gaudeamus.

Kalliopuska, M. 1996. Sosiaaliset taidot. Helsinki: Edita.

Kananen, J. 2014. Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä. Miten kirjoitan laadullisen
kvalitatiivisen opinnäytetyön vaihe vaiheelta. Jyväskylä: Suomen yliopisto-
paino Oy.

Kananen, J. 2010. Opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylä:
Tampereen Yliopistopaino Oy- Juvenes Print.

Kauppila, R. 2005. Vuorovaikutus - ja sosiaaliset taidot. Keuruu: Otavan kirja-
paino Oy.

Keltikangas - Järvinen, L. 2010. Sosiaalisuus ja sosiaaliset taidot. Helsinki:
WSOY.

Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 30.12.2014/1329.

Lappalainen, R., Lehtonen., T., Hynninen, M., Loimala, P., Mikkola, A., Väättäi-
nen, S. & Rantanen, M. 2004. Sosiaaliset taidot. Työkirja. Tampere: Tampereen
Yliopistopaino Oy.

Lundbom, P. & Herranen, J. 2011. Sosiaalinen vahvistaminen kokemuksina ja
käytänteinä. Helsinki. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Viitattu 16.1.2017.

Lähteenmäki, S. 2007. Ryhmän kehitysvaiheet ja ohjaajan rooli eri vaiheissa.
Teoksessa Rovaniemen koulutuskuntayhtymä. Ryhmänohjaajan työkalupakki.
Ohjauksen avuksi ja tueksi. Viitattu, 17.12.2015. [http://arjenarkki.fi/sites/default/files/attachments/good_practices/redu_ryhmanohjaajan_tyokalupakki_ver-
sio_1_6.8.2013.pdf](http://arjenarkki.fi/sites/default/files/attachments/good_practices/redu_ryhmanohjaajan_tyokalupakki_version_1_6.8.2013.pdf)

Macmillan, B. 2006. Miksi pojat ovat poikia ja miten kehittää heidän parhaita
puoliaan. Suom. Jaakkola Eeva-Liisa. Helsinki: WSOY

Markkanen, E-V. 2012. Kuulun! Välineitä ryhmän toiminnan tukemiseen. Man-
nerheimin Lastensuojeluliitto. Lahti: Esa Print

Mattila, J. 2014. Herkkyys ja sosiaaliset pelot. Helsinki: Kirjapaja.

Mehtonen, T. 2011. Sosiaalisen vahvistamisen osaaminen. Teoksessa Herra-
nen, J. & Lundbom, T. (toim.) Sosiaalinen vahvistaminen kokemuksina ja käy-
tänteinä. Helsinki. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Viitattu 22.9.2016,
[https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2014/12/humak-sos-vahvistaminen-
verkko.pdf](https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2014/12/humak-sos-vahvistaminen-verkko.pdf)

Moilanen, P. & Räihä, P. 2010. Merkitysrakenteiden tulkinta. Teoksessa Valli, R & Aaltola, J. (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin II. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Jyväskylä: PS-kustannus.

Myllyniemi, S. 2015. Ihmisarvoinen nuoruus. Nuorisobarometri 2014. Tampere: Juvenes Print.

Nuorisolaki 27.1.2006/72

Nuorten syrjäytymisen ehkäisy. Valtiotalouden tarkastusvirasto. 2007. Viitattu 11.11.2015. https://www.vtv.fi/files/113/1462007_Nuorten_syrjaytymisen_ehkaisy_NETTI.pdf

Oulun ammattikorkeakoulu 2015. Opinto-Opas 2015-2016. Sosiaalialan tutkinto-ohjelma, osaamisprofiili. Viitattu 12.1.2017. <http://www.oamk.fi/opinto-opas/koulutusohjelmat/?koulutus=sos2015&lk=s2015&alasivu=osaamiskuvaus>

Paumo, M. 2009. Sukupuolten tasa-arvo valtion resurssiohjaamalla nuorisotoimialalla. Opetusministeriö. Helsinki. Viitattu 16.1.2017.

Pehkonen, A. & Väänänen-Fomin, M. 2011. Sosiaalityön arvot ja etiikka. Jyväskylä: PS-kustannus.

Poikien Talo Oulu 2016. Viitattu 16.12.2015 <http://poikientalo-oulu.fi/>

Punnonen, V. 2008. Sukupuolisensitiivinen sosiaalinen nuorisotyö. Teoksessa Hoikkala, T. & Sell, A. (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Helsinki: Hakapaino Oy.

Raunio, K. 2006. Syrjäytyminen: sosiaalityötä kiinnostavia näkökulmia. Helsinki. Sosiaali – ja terveysturvan keskusliitto.

Reivinen, J. 2013. Johdanto: Yksin vai yhdessä ettenpäin? Teoksessa Reivinen, J & Vähäkylä, L (toim.) Ketä kiinnostaa? Lasten ja nuorten hyvinvointi ja syrjäytyminen. Helsinki: Gaudeamus.

Saaranen – Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006 Teemoittelu. KvaliMOTV.-menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere. Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 15.12.2016. http://www.fsd.uta.fi/metodelmaopetus/kvali/L7_3_4.html

Setlementtiliitto. Sukupuolisensitiivisyys. 2016. Viitattu 15.12.2016, <http://www.setlementti.fi/sukupuolisensitiivisyys/sukupuolisensitiivisyys3/>

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Vantaa: Hansaprint Oy.

Vilkkä, H. 2015. Tutki ja kehitä. Jyväskylä: PS-kustannus.

99 oivallusta Poikien Talo – hankkeesta. Kalliolan Setlementti. Kalliolan Nuoret Ry 2014. Viitattu 16.12.2015. http://poikientalo.fi/sites/default/files/99_oivallusta_-_jaettava_versio.pdf

LIITTEET

LIITE 1/: Teemarunko.

- Sukupuolisensitiivisyys
 - Poikakoodi / poikakulttuuri
 - Aikuisen rooli
 - Yksilötyö
 - Ryhmätyö
 - Sosiaaliset taidot
 - Henkilökohtaiset taidot

LIITE 2/: Teemahaastattelun kysymykset.

1. Kuinka kauan lapsenne on ollut mukana Poikien Talon toiminnassa?
2. Minkälaisissa toiminnoissa poikanne on ollut mukana Poikien Talolla?
3. Miksi teidän mielestänne poikanne käy Poikien Talolla?
4. Minkälainen kuva teille on muodostunut Poikien Talosta?
5. Mitä kautta kuulitte Poikien Talon toiminnasta? Pystytkö vertaamaan Poikien Talon toimintaa aiempiin toimintoihin missä poikanne mahdollisesti on ollut mukana?
6. Minkälaisista Poikien Talon toiminnoista poikanne on pitänyt ja mistä mahdollisesti ei?
7. Onko Poikien Talon toiminta mielestänne vaikuttanut lapsenne sosiaalisiin taitoihin?
8. Onko Poikien Talon toiminta mielestänne vaikuttanut lapsenne elämänhallinnan taitoihin?
9. Miten mieltä olette siitä, että Poikien Talon ohjaajat ovat miehiä ja kävijät ainoastaan poikia?
10. Minkälainen kaveripiiri teidän lapsellanne on ja onko se muuttunut sen aikana kun lapsenne on käynyt Poikien Talolla?
11. Onko teillä kehitysideoita tai yhteistyötoiveita Poikien Talon toiminnan suhteen?